

Naturvernforbundet
Trøndelag

NJFF
Sør-Trøndelag

NJFF
Nord-Trøndelag

Trondhjems Turistforening

NVE
nve@nve.no

Stjørdal, 13.03.2026

Dette brevet sendes på vegne av Naturvernforbundet i Trøndelag, NJFF Sør-Trøndelag, NJFF Nord-Trøndelag, Birdlife Trøndelag og Trondhjems turistforening.

Uttalelse til melding med forslag til utredningsprogram for Garbergelva kraftverk, Selbu kommune

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag viser til høring av melding med forslag til utredningsprogram for Garbergelva kraftverk. FNF er et samarbeidsforum for natur- og frilufsorganisasjoner i fylket og representerer et bredt spekter av interesser knyttet til naturmangfold, landskap og friluftsliv.

Innledning

Garbergelva er tidligere vurdert for kraftutbygging, og to prosjekter i samme elv har fått avslag etter ordinær konsesjonsbehandling. I begge sakene ble naturmangfold, landskap, friluftsliv og hensynet til storørret tillagt avgjørende vekt.

Når det nå fremmes et nytt prosjekt i samme vassdrag, er dette i realiteten en ny runde i en sak hvor konfliktene allerede er godt dokumentert. Det stiller særlig strenge krav til utredningsprogrammet.

Når to tidligere kraftprosjekter i samme vassdrag er avslått etter ordinær konsesjonsbehandling, må terskelen for nye inngrep være høy. Det er tiltakshaver som må dokumentere at forholdene som tidligere førte til avslag faktisk er endret, ikke bare at prosjektet gir noe høyere kraftproduksjon.

FNF Trøndelag mener forslaget til utredningsprogram er for svakt på flere punkter. NVE bør derfor stille tydeligere krav til utredning på flere områder.

Samarbeidsnettverk mellom natur- og friluftslivsorganisasjoner
trondelag@fnf-nett.no | Kjøpmannsgata 12, 7500 Stjørdal | 977 26 263 | 911 46 560
organisasjonsnummer 916 627 831 | www.fnf-nett.no/trondelag

Våre innspill

Regional betydning og samlet belastning

Utredningsprogrammet må inkludere en vurdering av Garbergelvas betydning i regional sammenheng. En stor andel av vassdragene i Trøndelag er allerede regulert eller påvirket av kraftutbygging, og sammenhengende, lite påvirkede elver er blitt stadig sjeldnere.

I en slik situasjon blir de gjenværende elvene desto viktigere. Spørsmålet i denne saken er derfor ikke bare hva som tapes lokalt i Garbergelva, men hva det betyr regionalt dersom enda et vassdrag bygges ned.

Utredningsprogrammet må derfor kreve en vurdering av den regionale betydningen av å bevare et vassdrag av denne typen uten kraftutbygging. Dette gjelder blant annet:

- samlet belastning på vassdragsnatur i regionen
- tap av urørte eller lite påvirkede elver
- konsekvenser for landskap og friluftsliv
- betydningen for arter og økologiske sammenhenger i vassdragssystemet

Klimaeffekt

Tiltakshaver legger betydelig vekt på at prosjektet vil bidra til klimamål og grønn omstilling. Samtidig fremheves det at kraftproduksjonen kan legge til rette for ny eller videreutviklet industri.

Økt kraftproduksjon er imidlertid ikke i seg selv et klimatiltak. Klimaeffekten avhenger av hva kraften faktisk fortrenger. Dersom ny produksjon primært legger til rette for økt forbruk eller ny aktivitet uten dokumenterte utslippsreduksjoner, kan naturinngrepene vanskelig begrunnes med klima.

Utredningsprogrammet bør derfor kreve en reell vurdering av klimaeffekten, basert på ulike scenarier for bruk av kraften. Det bør blant annet vurderes:

- i hvilken grad kraften kan bidra til dokumenterbare utslippsreduksjoner
- i hvilken grad den kan føre til økt energiforbruk eller ny aktivitet uten tilsvarende utslippskutt
- hvordan effekten vurderes i et kraftsystem der utslipp i stor grad reguleres gjennom kvoter og markeds mekanismer

Det bør også redegjøres for hvordan eventuell klimanytte veies opp mot irreversible naturinngrep og tap av naturverdier.

Forholdet til tidligere avslag

To tidligere kraftprosjekter i Garbergelva er avslått etter ordinær behandling. I begge sakene ble naturmangfold, fosselandskap, friluftsliv og hensynet til storørret tillagt betydelig vekt.

FNF Trøndelag mener utredningsprogrammet må kreve en systematisk gjennomgang av disse vedtakene. Det må fremgå tydelig:

- hvilke forhold som førte til avslag
- om disse forholdene fortsatt er til stede
- om det nye prosjektet faktisk reduserer konfliktene, eller om de i hovedsak består

Når to tidligere prosjekter i samme vassdrag er avslått, må tiltakshaver dokumentere at konfliktene er redusert, ikke bare presentere et større kraftprosjekt.

Naturmangfold

Garbergelva er tidligere dokumentert å ha betydelige naturverdier, blant annet knyttet til bekkekløfter, fossesprutsoner og rødlistearter. Tidligere konsesjonsbehandling viser også at nye naturverdier kan bli avdekket gjennom grundigere undersøkelser.

Utredningsprogrammet bør derfor stille tydelige krav til naturkartlegging. Det bør blant annet kreves:

- feltkartlegging over flere sesonger
- grundig kartlegging av kryptogamer og andre artsgrupper knyttet til fossesprutsoner og fuktige miljøer
- vurdering av indirekte effekter av endret vannføring, luftfuktighet og lokalklima
- vurdering av påvirkning fra anleggsfase, massedeponi og riggområder

I et vassdrag hvor naturverdier tidligere har vært avgjørende for avslag, bør terskelen for omfattende fagutredninger være lav.

Fugl

Det foreligger lite registrert kunnskap om fuglelivet langs de nedre delene av Garbergelva. I Artskart og Artsobservasjoner er det få registreringer fra elvestrekningen mellom Prestfossen og Litjmoen, selv om det er registrert en del fugl i selve elveutløpet og i områdene ovenfor Prestfossen, i Stråsjøen, Prestøyan og Kvern fjellvatna. Mangelen på registreringer skyldes trolig i stor grad begrenset kartlegging i dette området, og ikke nødvendigvis lav forekomst av fugl.

Vi mener derfor at fugl må inngå tydeligere i utredningsprogrammet. Det bør gjennomføres systematiske fugleregistreringer i influensområdet for tiltaket, særlig i de delene som blir direkte berørt av inngrep, herunder riggområder, tunnelinnslag og andre tekniske installasjoner.

Kartleggingen bør minimum omfatte registreringer i hekkesesongen og dekke både elvestrekningen og tilgrensende naturtyper. Rovfugl er nevnt særskilt i forslaget til utredningsprogram og bør vies oppmerksomhet, men også andre artsgrupper må kartlegges.

Det bør kartlegges om det i de nedre delene av vassdraget er kolonier med hekkende sandsvaer samt hvilken betydning området har for fugl knyttet til elve- og våtmarksmiljøer.

Friluftsliv og opplevelsesverdier

Garbergelva og tilhørende landskap har betydning for friluftsliv og naturopplevelser. Elva inngår i et større naturområde som brukes til blant annet fiske, turer og annen naturbasert friluftaktivitet. Elvelandskap, fosser og sammenhengende naturmiljøer har også en viktig opplevelsesverdi.

FNF Trøndelag mener friluftsliv må utredes grundigere enn det som ligger i meldingen. Utredningen bør blant annet omfatte:

- bruk av området til friluftsliv gjennom ulike årstider
- betydningen av elva og fossene for landskapsopplevelse og naturkvalitet
- eventuell bruk til padling eller andre elvebaserte aktiviteter
- hvordan redusert vannføring og tekniske inngrep vil påvirke opplevelsesverdier og bruk av området

I tillegg bør det vurderes hvilken rolle slike vassdrag har i en regional sammenheng. I områder der mange vassdrag allerede er regulert, kan de gjenværende elvene ha særlig stor verdi for friluftsliv og naturbaserte opplevelser.

Storørret og vinterforhold i elva

Garbergelva er en del av funksjonsområdet til storørret knyttet til Selbusjøen. Konsekvenser for gyte- og oppvekstområder må derfor utredes grundig.

FNF Trøndelag mener det også er viktig at vinterforholdene i elva utredes nærmere. Endringer i vannføring og temperatur kan påvirke isdannelse, bunnfrysing og habitatforhold for yngel og bunndyr. Erfaringer fra andre regulerte vassdrag viser at slike forhold kan få betydning for overlevelse hos ungfisk.

Utredningsprogrammet bør derfor inkludere vurderinger av:

- temperaturendringer i elva
- isforhold og bunnfrysing
- konsekvenser for yngel og næringstilgang

Avslutning

FNF Trøndelag mener meldingen i sin nåværende form ikke gir et tilstrekkelig grunnlag for å fastsette et godt utredningsprogram. NVE bør derfor stille tydeligere krav til utredning av:

- regional betydning og samlet belastning på vassdragsnatur
- reell klimaeffekt av kraftproduksjonen
- forholdet til tidligere avslag i samme vassdrag
- naturmangfold, inkludert rødlistearter og fossesprutsoner
- virkninger for storørret, temperatur og vinterforhold i elva

Garbergelva er et vassdrag hvor natur- og friluftsverdier allerede er vurdert som så store at kraftutbygging tidligere er avslått. Dersom det nå vurderes nye inngrep, må det være fordi kunnskapsgrunnlaget viser at konfliktene faktisk er mindre – ikke fordi kraftbehovet er større.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Trøndelag

Fredrik Fredriksen
Koordinator
FNF Trøndelag